

работниц основной группы наблюдаются на 12% больше в сравнении с мужчинами. Гинекологическая заболеваемость также на 12% превышает эти же показатели среди женщин контрольной группы; чаще выявляются осложнения беременности и родов, а также признаки угнетения защитно-приспособительных реакций у новорожденных и детей первых двух лет жизни.

На основании комплексных исследований разработаны рекомендации по улучшению условий труда, состояния здоровья и обеспечения медицинской помощью работниц изученной отрасли.

Kverenchkhiladze R.

**STATE OF HEALTH IN WOMEN WORKING FOR THE INDUSTRY OF
BUILDING MATERIALS AND THEIR LABOUR CONDITIONS
SUMMARY**

Industry of building materials is characterised by versatile production, where women-workers are over one third of the total. Depending on a number of factors the conditions of work are not favourable and have a negative influence on the health of the women working in this field. General illness level in women-workers is 1.3-fold higher than that in men and various pathology cases are in 12% more; Complicated pregnancy and parturiency are quite often noticed.

On the basis of complex investigations certain measures have been developed to improve the conditions of work, state of health and medical service.

**რ.კვერენჩილაძე, ლპატრაძე, სნოზაძე, მჭედარცხაია, ეპიისურაძე
ძარბაზი ნაციონალური ბალნეოლოგიის მსახურებაში
შრომის პირობები**

თბილისის შრომის პირობებისა და პროფესიულ დაავადებათა კათედრა

ადამიანის შრომითი მოღვაწეობა ხასიათდება მრავალფეროვანი ფორმებით. შრომით პროცესში ჩართულია ორგანიზმის ყველა ორგანო და ორგანოთა სისტემა. შრომის შედეგების მიღწევის პრაქტიკაში დანერგვამ განაპირობა შრომითი პროცესისა და საწარმოო გარემოს თვისობრივი ცვლილებები. მოუხედავად ამისა, დღემდე ჯერ კიდევ მრავალი საწარმოო პროცესები და პროფესიები, სადაც შრომის მევენ და მძიმე პირობების თვითდასაჯილება მეტად რთულ ამოცანას წარმოადგენს. პირველ რიგში ეს ეხება ორგანიზმის ცალკეული სისტემებისა და ორგანოების დაძვებით გამოწვეულ მდგომარეობას, რასაც ხშირად პროფესიული დაავადებების განვითარებად შეყვარობ.

ფართოდ არის განვითარებული შრომითი საქმიანობის სახეები, რომელთა დროს ინტენსიურ დატვირთვას განიცდის საყრდენ-მამოძრავებელი აპარატი. მის მიზეზად გველიანება სტერეოტიპულად განმეორებადი კონთური მეშობა.

იძულებითი საშუალო პოზა, მონოტონია, ნერვულ-ემოციური დაძაბვა (Ю.В.Мойман, 1983).

ადამიანის პროფესიული საქმიანობის ერთ-ერთ სფეროს, რომლის შრომითი პროცესი სწორედ აღნიშნული არახელსაყრელი ფაქტორების ერთობლიობით ხასიათდება, მოცეცავთა შრომა წარმოადგენს.

ცეცის პროცესი წარმოადგენს პროფესიული საქმიანობის სპეციფიკურ სახეს, რომელიც მიმდინარეობს მნიშვნელოვანი ფიზიკური და ფსიქო-ემოციური დაძაბვით, რასაც ახლავს მნიშვნელოვანი ბერები ორგანიზმის სხვადასხვა სისტემასა და ფუნქციაში (З.С.Миронова, 1968). ცალკეული ორგანოების და სისტემების, კერძოდ, საყრდენ-მამოძრავებელი აპარატის გადატვირთვა საბოლოოდ იწვევს გარკვეულ პათოლოგიურ ცვლილებებს (დამუშავებ, ნამუშაველი, 2000; ჯგერუაძე და თანავეტ, 2000). ქართული ეროვნული ცეცა ხასიათდება მთელი რიგი თავისებურებებით, რაც სამედიცინო თვალსაზრისით სრულად შეუსწავლელია.

კომპლექსური ჰიგიენური და ფიზიოლოგიურ-პროფესიოგრაფიული გამოკვლევების შედეგების ანალიზით გამოვლინდა ქართული ნაციონალური ცეცის, როგორც ადამიანის პროფესიული საქმიანობის სპეციფიკური ფორმის, ჰიგიენურ-ფიზიოლოგიური თავისებურებები და მათი გავლენა მოცეცავთა ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე.

ქართული ნაციონალური ცეცის მსახიობთა შრომითი პროცესი მნიშვნელოვანი ფიზიკური დატვირთვით მიმდინარე შრომის ფორმაა. მნიშვნელოვანი ფიზიკური დატვირთვა ცეცის დროს განპირობებულია სხეულის მოძრაობების და მღებარეობის სხვადასხვაგვარი კომბინაციებით, სიერცეში მნიშვნელოვანი გადაადგილებით, იძულებითი პოზებით, სხეულის მოხრით, ინტენსიური ენერგობარგვით და ა.შ. თუ ამას დავემატებთ დაძაბულობის კრიტერიუმებს, კერძოდ ყურადღების სიმახვილესა და ემოციურ დაძაბულობას, ცხადი გახდება, რომ ცეცის პროცესი ერთიანი ფსიქო-ფიზიკური დატვირთვაა, რომელიც იწვევს მოცეცავთის ორგანიზმის ზოგიერთი ფიზიოლოგიური სისტემისა და ორგანოს განსაკუთრებულ დაძაბვას.

ქართული ცეცის სოლისტი-მამაკაცების შრომის პროცესისათვის დამახასიათებელია აგრეთვე ისეთი მნიშვნელოვანი პროფესიული მანერობა, როგორიცაა სწრაფი ტრაქების საშიშროება, რაც განპირობებულია შესასრულებელი ილუიების სირთულით, მნიშვნელოვანი ფიზიკური დატვირთვით, რასაც გარკვეულად ამძიმებს მათი სპეციფიკური თავისებურებანი.

ქართული ნაციონალური ცეცის მსახიობთა საშუალო გარემო ხასიათდება მთელი რიგი არახელსაყრელი მაჩვენებლებით. მათი შრომითი პროცესი საქართველოსთვის დამახასიათებელი სუბტროპიკული კლიმატის პირობებში

წლის თბილ პერიოდში გარკვეულად არახელსაყრელი მიკროკლიმატის მოქმედების დროს მიმდინარეობს, ძირითადად, ქაერის მცირედ მაჰატებული ტემპერატურისა ($30,8^{\circ}\text{C}$ -მდე) და დაბალი მოძრაობის სიჩქარის სახით. დასაშვები ნორმის ქვედა ზღვართანაა მახლოებული ქაერის ტემპერატურის სიდიდე წლის ცივ პერიოდში ($16,6^{\circ}\text{C}$). სარეგულირებელი დარბაზის მიკროკლიმატური პირობების აღნიშნული მდგომარეობის ფორმირებაში განმსაზღვრელ როლს გარე ატმოსფეროს მეტეოფაქტორთა მდგომარეობა ასრულებს, რაც განპირობებულია შრომის არქიტექტურულ-სამშენებლო გადაწყვეტის თავისებურებებით და სათავსოში სითბოს წყაროს არ არსებობით.

შრომით პროცესში, კერძოდ, რეგულირების და საექტაკლის დროს გამოყენებული მუსიკალური ინსტრუმენტების მიერ გენერირებული ბგერის დონე შეადგენს 78 დბა-ს, რაც დასაშვები დონის ფარგლებშია. ასევე ნორმის ფარგლებშია ბგერის წნევის დონე საშუალო გეომეტრიული სიხშირის სხვადასხვა ოქტავერ ზოლებში. ამდენად, ხმაურის დონე აკმაყოფილებს პიგიენური ნორმატივების მოთხოვნებს.

ბუნებრივი განათების დონე მოცუცავეთა საშუალო ზონაში საკმაოდ მაღალია, თუმცა მისი სიდიდე ნორმატიულ მოთხოვნებს აკმაყოფილებს 96-98%-ით. შედარებით ნაკლებია ხელოვნური განათების ნორმის დაკმაყოფილების სიდიდე (80%), რაც განპირობებულია განათების წყაროების (ეარგარების ნათურების) არასაკმარისი რაოდენობით და სიმძლავრით, აგრეთვე მათი არარაციონალური განლაგებით.

ამრიგად, ქართული ნაციონალური ცეცის მსახიობთა "საწარმოო" გარემო და შრომითი პროცესი არ ხასიათდება პროფესიულ მკენე ფაქტორთა რთული კომპლექსით და მნიშვნელოვანი დონით, თუმცა აღინიშნება ზოგიერთი ფაქტორის არასასურველი პარამეტრები.

კომპლექსური პიგიენური და ფიზიოლოგიურ-პროფესიოგრაფიული გამოკვლევების შედეგები საშუალებას იძლევა მოცუთ შეფასება ქართული ნაციონალური ბალეტის მსახიობთა შრომის პირობებს საწარმოო გარემოსა და შრომით პროცესს. შრომის პიგიენური კლასიფიკაციის (№4137-86) საფუძველზე მოცუცავეთა შრომის პირობები შეფასდება, როგორც მკენე (III კლასის I ხარისხი). მათი შრომითი პროცესი შრომის სიმძიმის კრიტერიუმების მიხედვით მოკუთუნება III კლასის (მძიმე) II ხარისხს, შრომის დაძაბულობის კრიტერიუმების მიხედვით კი III კლასის (დაძაბული) III ხარისხს.

ლიტერატურა

1. გეგეშიძე დ., მკუელაშვილი ნ. პერიართიტების ეპიდემიოლოგიური სტრუქტურა და კლინიკურენტგენოლოგიური თავისებურებები. //

საქართველოს რემატოლოგთა III კონგრესი. საუბილუო სესია
მასალები. თბილისი: 2000. - გვ. 25-26.

2. გოგუაძე ვ., ქუჩუშვილი ნ., ცხოვრებაშვილი კ., გიორგაძე თ., ყულოშვილი
ნ. საერდენ-მამოძრავებელი აპარატის დეცენტრაციული დისტროფიული
დაავადებების კომპლექსური კონსტრუქციული მეურნეობის საკითხები. //
საქართველოს რემატოლოგთა III კონგრესი. საუბილუო სესია /
მასალები. თბილისი: 2000. - გვ. 30-32.
3. Гигиеническая классификация труда. N4137. 86. М. "Медицина". 1986.
4. Миронова З.С. Профессиональные заболевания опорно-двигательного
аппарата у артистов балета. М.: "Медицина". - 1968. - 257 с.
5. Мойкин Ю.В. Основные трудовые процессы, вызывающие
профессиональные заболевания от перенапряжения. // Руководство по
профессиональным заболеваниям. Под ред. Н.Ф.Измерова. в 2-х т. Т. 2.
М.: "Медицина". - 1983. - С. 250-251.

**Кверенчхилаძე რ., Bakradze L., Nozadze S.,
Kvartskhava M., Maisuradze E.
УСЛОВИЯ ТРУДА АРТИСТОВ ГРУЗИНСКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО БАЛЕТА
РЕЗЮМЕ**

На основании анализа результатов комплексных гигиенических и
физиолого-профессиографических исследований установлены гигиено-
физиологические особенности труда артистов грузинского национального
балета и их влияние на состояние здоровья.

Трудовой процесс артистов грузинского национального балета
характеризуется значительным психо-эмоциональным напряжением;
производственная среда характеризуется нагревающим микроклиматом в
теплый период года.

**Kverenchkhiladze R., Bakradze L., Nozadze S.,
Kvartskhava M., Maisuradze E.
CONDITIONS OF WORK FOR THE ACTORS
AT THE GEORGIAN NATIONAL BALLET
SUMMARY**

Basing on the analysis of the results of complex hygienic, physiological and
professional, investigations we established hygienic and physiological
peculiarities of work for the actors working at the Georgian National Ballet and
the influence of these peculiarities on the health state.

In the process of work the actors of the Georgian National Ballet suffer significant psychologic and emotional stress. In the warm period of the year their environment is characterized by heating microclimate.